

persbericht

ONDER EMBARGO TOT DINSDAG
6 DECEMBER 2011 09:30 UUR

Inlichtingen bij

Prof. dr. J.J. Latten
persdienst@cbs.nl
T 070 337 4444

Dr. J.C. Vrooman
c.vrooman@scp.nl
T 070 340 7846

Armoede in 2010 niet verminderd, toename verwacht in 2011 en 2012

Den Haag, 6 december 2011

- In 2010 is de kans op armoede in Nederland niet afgenomen, ondanks het economisch herstel in dat jaar
- Voor 2011 en 2012 wordt een toename verwacht
- Armoede komt veel voor bij eenoudergezinnen, alleenstaanden jonger dan 65 jaar, bijstandsontvangers en kinderen
- Werkende armen zijn steeds vaker zelfstandig ondernemer
- Een kwart van de huishoudens met een laag inkomen heeft een eigen woning

Dit zijn enkele conclusies uit het vandaag verschenen *Armoedesignalement 2011*. In het rapport geven onderzoekers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) een zo actueel mogelijk beeld van de omvang, ontwikkeling en gevolgen van armoede in Nederland. Het *Armoedesignalement 2011* is de tweede editie van een nieuwe informatiereeks over armoede en verschijnt in vervolg op de Armoedemonitor en het Armoedebericht, die in de jaren 1997-2008 door het CBS en het SCP gezamenlijk werden uitgebracht.

Armoedegrenzen

In het rapport zijn twee hoofdcriteria voor armoede gebruikt. Het CBS beschrijft de kans op armoede op grond van de *lage-inkomensgrens*. Deze grens wordt jaarlijks alleen aangepast voor de prijsontwikkeling en vertegenwoordigt daardoor een vast koopkrachtbedrag. De uitkomsten worden voornamelijk beschreven voor huishoudens.

Het SCP kijkt vooral naar individuele personen die volgens een budgetbenadering arm zijn. Het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* staat hierbij centraal. Dit normbedrag is gebaseerd op de minimaal vereiste uitgaven voor voedsel, kleding, wonen en sociale participatie. In bijlage A worden de armoedegrenzen gedetailleerder uitgelegd.

Gegevens

Om armoede vast te stellen is vooral gebruik gemaakt van het Inkomenspanelonderzoek van het CBS. Daarvan lopen de meest recente cijfers tot en met 2010. Via een rekenmodel heeft het SCP de omvang van armoede in 2011 en 2012 geraamd.

Niet minder armoede in 2010

In 2010 herstelde de economie zich enigszins van de zware recessie. Dit vertaalde zich echter niet in een lagere kans op armoede. 529 duizend huishoudens (met daarin bijna 1,1 miljoen personen) verkeerden dat jaar onder de lage-inkomensgrens. Dat is 7,7 procent van het totaal, net zoveel als in 2009.

Volgens het niet-veel-maar-toereikend criterium groeide de arme groep van 6,1 naar 6,5 procent. In 2009 waren dit 960 duizend personen (in 447 duizend huishoudens), in 2010 was het opgelopen tot 1 miljoen personen (in 462 duizend huishoudens).

Kleine veranderingen in langdurige armoede

Het aandeel huishoudens dat vier jaar of langer een laag inkomen had werd in 2010 iets kleiner (2,4 procent tegenover 2,6 procent in 2009). Afgemeten aan het niet-veel-maar-toereikendcriterium nam het aandeel langdurig arme personen licht toe (+ 0,1 procentpunt).

Toenemende armoede in 2011 en 2012

De ramingen duiden erop dat in zowel 2011 als 2012 het aandeel huishoudens onder de lage-inkomensgrens met 0,4 procentpunt zal stijgen. Over beide jaren samen is dat een toename met bijna 60 duizend huishoudens. Het aantal huishoudens met een laag inkomen komt daardoor in 2012 naar verwachting uit op 588 duizend (8,5 procent).

Op grond van het niet-veel-maar-toereikendcriterium neemt het aantal arme personen in 2011 naar verwachting met ruim 70 duizend toe, en het jaar daarop met nog eens bijna 55 duizend (+0,8 procentpunt over beide jaren). De armoede stijgt volgens deze maatstaf al sinds 2008, tot ruim 1,1 miljoen mensen (7,3 procent) in 2012. Vooral bij uitkeringsontvangers jonger dan 65 jaar en bij kinderen wordt in 2011 en 2012 een toename verwacht.

Eenoudergezinnen hebben vaak een laag inkomen...

Eenoudergezinnen met uitsluitend minderjarige kinderen moesten in 2010 met 26 procent relatief het vaakst rondkomen van een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Tevens liepen zij met 8 procent relatief het vaakst risico op langdurige armoede. In voorgaande jaren was de kans op armoede onder deze eenoudergezinnen ook steeds het hoogst, maar er is sprake van een duidelijk dalende trend in het aandeel met een laag inkomen.

... net als alleenstaanden en bijstandsontvangers

Ook onder alleenstaanden tot 65 jaar (17 procent) komt een inkomen onder de lage-inkomensgrens naar verhouding vaak voor. Onderscheiden naar voornaamste inkomensbron liep 65 procent van de huishoudens met bijstand in 2010 kans op armoede, waarbij 37 procent al vier jaar of langer van een laag inkomen moest rondkomen.

Veel kinderen onder het niet-veel-maar-toereikendcriterium

In 2010 verbleef één op de tien kinderen jonger dan 18 jaar (327 duizend) in een gezin waar het inkomen beneden het niet-veel-maar-toereikendcriterium lag. Zij maken daarmee eenderde van de totale arme groep uit. Verwacht wordt dat dit in 2012 op zal lopen tot 11,1 procent (367 duizend kinderen), het hoogste peil sinds het begin van deze eeuw.

Werkende armen steeds vaker zelfstandig ondernemer

In 2010 waren er op basis van het niet-veel-maar-toereikendcriterium 317 duizend werkende armen: volwassenen met arbeid als voornaamste inkomensbron. De helft van hen (159 duizend) was zelfstandig ondernemer. Hun aandeel in de groep werkende armen (50 procent) is beduidend groter dan in 2000 (41 procent). Dat komt vooral door de toename van het totale aantal zelfstandigen.

Kwart huishoudens met laag inkomen heeft eigen woning

Van de huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens beschikte in 2009 een kwart over een eigen woning. Van de zelfstandigen met een laag inkomen hadden zes op de tien een eigen woning, bij de werknemers waren dat er drie op de tien en bij gepensioneerden bijna vier op de tien. Bij bijstandsontvangers kwam een eigen woning vrijwel niet voor. De doorsnee waarde van de eigen woning van huishoudens met een laag inkomen bedroeg 228 duizend euro, de hypotheekschuld 176 duizend euro.

Veel variëteit in vermogen

Beneden het niet-veel-maar-toereikend-criterium beschikt 70 tot 95 procent van de huurders, werknemers en uitkeringsontvangers over een klein vermogen (hooguit 5000 euro). Bij de arme woningeigenaren, zelfstandigen en pensioenontvangers komen vaker grote vermogens voor. Van hen heeft ongeveer een kwart (24 tot 30 procent) een vrij vermogen van 50 duizend euro of meer; het aandeel met een overwaarde op de woning van meer dan 50 duizend euro is nog groter (37 tot 58 procent). Bij arme woningeigenaren en zelfstandigen zijn het vrije vermogen en de overwaarde van de woning echter ook vaker negatief.

Armoedesignalement 2011. CBS/SCP, Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek, ISBN 978 90 357 1870 8, prijs €15,90.

De publicatie is in elektronische vorm beschikbaar via de websites van CBS en SCP. De papieren publicatie is verkrijgbaar bij de (internet)boekhandel of kan worden besteld via verkoop@cbs.nl en www.scp.nl.

Voor meer informatie:

prof. dr. J.J. Latten (CBS), e-mail: persdienst@cbs.nl, tel. 070-3374444

dr. J.C. Vrooman (SCP), e-mail: c.vrooman@scp.nl, tel. 06-11585138

Centraal Bureau voor de Statistiek

Sociaal en Cultureel Planbureau

BIJLAGE A: Technische toelichting

Persbericht

In het *Armoedesignalement 2011* is in het CBS-deel gebruik gemaakt van de lage-inkomensgrens. In het SCP-deel is het niet-veel-maar-toereikendcriterium volgens de gegeneraliseerde budgetbenadering als centrale maatstaf in de statistische beschrijving gehanteerd.

De lage-inkomensgrens weerspiegelt een vast koopkrachtbedrag in de tijd. De grens is afgeleid van het bijstandsniveau voor een alleenstaande in 1979, toen deze in koopkracht het hoogst was. Voor meerpersoonshuishoudens is deze grens met behulp van equivalentiefactoren aangepast aan omvang en samenstelling van het huishouden. Omdat de lage-inkomensgrens alleen voor prijsontwikkeling wordt geïndexeerd, is dit criterium geschikt voor vergelijkingen in de tijd. In de beschrijving van de kans op armoede stelt het CBS het huishouden centraal.

In de budgetbenadering wordt armoede afgemeten aan de hand van normbedragen die het SCP in overleg met het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) heeft vastgesteld. Het basisbehoefte-niveau omvat de minimale uitgaven voor voedsel, kleding en wonen en enkele andere moeilijk te vermijden kosten. In de hogere niet-veel-maar-toereikendvariant worden daarnaast bescheiden uitgaven voor sociale participatie en recreatie meegeteld. Ook hier worden de normbedragen voor meerpersoonshuishoudens bepaald met equivalentiefactoren. De bedragen worden jaarlijks bijgesteld op grond van het vijfjaarlijks voortschrijdend gemiddelde in de mediane uitgaven aan voedsel, kleding en wonen. Hierdoor weerspiegelt de budgetgerelateerde grens gedeeltelijk de groei in de welvaart. Het SCP telt armoede primair in personen.

De afbakening van armoede is gebaseerd op inkomensgegevens uit het Inkomenspanelonderzoek die lopen tot en met 2010. Ter verkrijging van armoedecijfers voor 2011 en 2012 zijn door het SCP ramingen uitgevoerd. Deze zijn gebaseerd op de door het Centraal Planbureau berekende koopkrachtmutaties voor verschillende sociaaleconomische groepen in de bevolking. Door het SCP zijn deze koopkrachtcijfers gebruikt om een schatting te maken van de inkomens in 2011 en 2012 van steekproefpersonen uit het Inkomenspanelonderzoek 2010. De inkomensgegevens hebben alleen betrekking op huishoudens waarvan de hoofdkostwinner gedurende het gehele jaar een inkomen had. Studentenhuishoudens en bewoners van instellingen, inrichtingen en tehuizen zijn buiten beschouwing gelaten.

Niveau van de lage-inkomensgrens en het niet-veel-maar-toereikendcriterium, 2009-2010

Persbericht

	Alleenstaande	Paar			Eenoudergezin	
		zonder kind	1 kind	2 kinderen	1 kind	2 kinderen
Lage inkomensgrens*						
2009	930	1.270	1.550	1.750	1.240	1.400
2010	940	1.290	1.570	1.770	1.250	1.420
niet-veel-maar-toereikendcriterium						
2009	980	1.340	1.640	1.840	1.310	1.480
2010	1.000	1.370	1.670	1.880	1.330	1.510

* Om te bepalen of het inkomen onder of boven de lage-inkomensgrens valt, is de huurtoeslag niet bij het inkomen geteld

Bron: CBS (lage-inkomensgrens) en SCP (niet-veel-maar-toereikendcriterium)

BIJLAGE B:
Huishoudens onder de lage-inkomensgrens (CBS)

Persbericht

Huishoudens met (langdurig) inkomen onder de lage-inkomensgrens, 2000-2012
(in aantallen x 1000 en in procenten ten opzichte van de bevolking)

	huishoudens			
	< lage inkomensgrens		waarvan langdurig*	
	aantal	%	aantal	%
2000	754	11,8	309	5,4
2001	627	9,7	252	4,4
2002	596	9,1	227	3,9
2003	641	9,8	224	3,8
2004	618	9,4	207	3,5
2005	652	9,9	209	3,5
2006	593	8,8	196	3,3
2007	515	7,6	172	2,8
2008	515	7,5	163	2,6
2009**	531	7,7	164	2,6
2010**	529	7,7	153	2,4
2011***	561	8,1	-	-
2012***	588	8,5	-	-

* Vier jaar of langer

** Voorlopige cijfers

*** Raming

Bron: Inkomenspanelonderzoek 2000-2010 (CBS); raming 2011-2012 (SCP)

BIJLAGE C:**Personen onder het niet-veel-maar-toereikendcriterium (SCP)**

Persbericht

Personen met (langdurig) inkomen onder het niet-veel-maar-toereikendcriterium, 2000-2012
(in aantallen x 1000 en in procenten ten opzichte van de bevolking)

	Personen			
	< niet-veel-maar-toereikendcriterium		waarvan langdurig*	
	aantal	%	aantal	%
2000	1041	7,0	281	2,2
2001	871	5,8	253	1,9
2002	915	6,0	256	1,9
2003	1040	6,8	279	2,1
2004	1021	6,7	302	2,2
2005	1034	6,8	302	2,2
2006	924	6,0	290	2,1
2007	843	5,4	279	2,0
2008	868	5,5	278	2,0
2009**	961	6,1	306	2,2
2010**	1009	6,5	318	2,3
2011***	1080	6,9	-	-
2012***	1134	7,3	-	-

* Drie jaar of langer

** Voorlopige cijfers

*** Raming

Bron: CBS (Inkomenspanelonderzoek 2000-2010); SCP-bewerking